

УДК 378.011.3-051:373.3.016:003-028.31 Сухомлинський

Марія Чабайовська

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПИСЬМА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

У статті йде мова про те, що в контексті становлення нової української школи вчитель початкової ланки освіти повинен бути готовий до роботи в сучасних умовах. Указано, що теоретичною та методологічною основою цього процесу є чинні державні документи: Закон України «Про вищу освіту», Концепція педагогічної освіти «Нова українська школа», Державний стандарт початкової загальної освіти, які націлюють на пошуки альтернативних моделей організації навчання, науково-методичного супроводу освітнього процесу.

Розглядаються актуальні в наш час питання професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування графічних навичок письма молодших школярів як складової початкового навчання. Рекомендовано застосовувати технології навчання письма Василя Сухомлинського, зокрема асоціативно-порівняльний метод, а також авторську методіку письма як у початковій школі, так і в педагогічних закладах вищої освіти в процесі засвоєння курсів: «Методика навчання письма» і «Технології вивчення освітньої галузі «Мови і літератури».

Ключові слова: *якість освіти, професійна підготовка, майбутні вчителі початкової школи, компетентнісний підхід, дидактичні принципи, інноваційні технології навчання письма, технологія навчання письма Василя Сухомлинського, асоціативно-порівняльний метод, педагогічна технологія «Росток», навички письма.*

The article covers the issues of development of new Ukrainian school and touches upon the teacher who has to be ready to work in modern conditions. The acting state documents constitute the theoretical and methodological basis of this process: Constitution of Ukraine, State National Program «Education» («Ukraine in XX century»), National Doctrine of Development of Education in Ukraine in XXI Century, Comprehensive Program «Vchytel», the law of Ukraine «On Education», the law of Ukraine «On Higher Education», Concept of Language Education, Concept of State Standard of the Beginning Education, Strategy of National and Patriotic Education of Children and Youth for 2016-2020, Concept of National-Patriotic Education for Children and Youth, Concept of Pedagogical Education «New Ukrainian School». These documents are oriented on search for the alternative models of organization of education.

It is stressed that in new version of State Standard of the Beginning Education the key priority is communicational – free skill in state language, which means - the skill to express thoughts, feeling in oral and in written way and readiness to use state language as native in different life situations. Thus, it is important to form in young pupils graphic competency as an inevitable part of communication competency. It is mentioned that the usage of rich heritage of Vasyl Sukhomlynskyi is a rather important issue, who was outstanding educator and children writer.

There were explored modern issues of professional training of future teachers of the beginning school regarding forming graphic skills of writing for young pupils as a key part of the beginning education. Based on the analysis of psychological and pedagogical and methodological literature it is stated that the problem of professional training of future teachers of the beginning school regarding the writing study has not been the subject of separate study in the Ukrainian linguistic didactics yet. It is recommended to use the technology of reaching writing by V. Sukhomlynskyi in particular association and comparative method as well as author methodology of writing at the stage of study of writing in the beginning school.

Aiming at professional training of the future teachers of the beginning school regarding the writing teaching it is proposed to use a set of methodological recommendations regarding usage of the given materials in the pedagogical establishments of the higher education establishments in the process

of the following courses: *Methodology of Writing Teaching and Technics of Study of Education Sphere «Language and Literature».*

Keywords: *quality of the education, future teachers of the beginning school, approach of competency, didactic principles, innovation technologies of teaching writings by V. Sukhomlynskyi, association-comparative method, pedagogic technology «Rostok», writing skills.*

Постановка проблеми. Інтеграція України у світовий та європейський простір ставить перед закладами вищої освіти завдання підготувати високопрофесійних спеціалістів усіх галузей, здатних працювати в умовах інноваційного середовища. Якість освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, установленим законодавством, відповідним стандартом освіти та / або договором про надання освітніх послуг [Закон України..., 2017 : с. 1].

З точки зору держави якісною є така освіта, яка забезпечує геополітичну та економічну конкурентноспроможність та інноваційний розвиток суспільства, держави і особистості [Банах, 2017 : с. 9].

За таких обставин зростають вимоги до фахової підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти, яка має забезпечити високі рівні володіння студентами *мовленнєвими* і *немовленнєвими* засобами педагогічного впливу, соціальну переорієнтацію, вміння встановити педагогічний контакт [Матвієнко, 2009 : с. 6].

Теоретичною та методологічною основою цього процесу є чинні державні документи: Конституція України, Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, цільова комплексна програма «Вчитель», Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Концепція мовної освіти в Україні, Державний стандарт початкової загальної освіти, «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді», Концепція педагогічної освіти «Нова українська школа», які націлюють на пошуки альтернативних моделей організації навчання [Чабайовська, 2018 : с. 383].

У новій редакції Державного стандарту початкової освіти обґрунтовано вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, які визначаються з урахуванням компетентнісного підходу, спрямованого на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей.

Серед ключових компетентностей першою є *комунікативна* – «вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і *письмово* висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях» [Державний стандарт..., 2018 : с. 1]. Тому важливо

сформувати в молодших школярів *графічну компетентність* як складник комунікативної компетентності.

У зв'язку з цим неоціненне значення має використання в освітньому процесі сучасної вищої та початкової шкіл багатогранної спадщини Василя Сухомлинського – видатного педагога, заслуженого вчителя України, дитячого письменника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній лінгводидактиці є ряд наукових розвідок з методики навчання письма у початковій школі. Методика навчання письма – об'єкт дослідження багатьох науковців: К. Ушинського, М. Корфа, В. Сухомлинського, І. Кирея, М. Вашуленка, О. Савченко, Н. Скрипченко, В. Бадер, А. Богуш та ін.

Розробкою методики навчання письма в цілому, а також питанням визначення й упорядкування умов становлення навички письма, зокрема, займалися такі вчені і методисти, як Н. Боднар, А. Заїка, О. Прищеп, В. Трунова, І. Цєпова та ін. [*Чабайовська, 2018: с. 384*].

Проблема професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до навчання письма досі не була предметом спеціального дослідження у вітчизняній лінгводидактиці. Крім поодиноких статей (В. Трунова, І. Цєпова та ін.) та загальних рекомендацій, викладачеві-словеснику нічим керуватися в роботі [*Чабайовська, 2018: с. 385*].

Мета статті – розкрити питання підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти до використання досвіду Василя Сухомлинського про навчання письма молодших школярів, зокрема, подати методичні рекомендації щодо застосування наведених матеріалів у педагогічних закладах вищої освіти в процесі засвоєння курсів: «Методика навчання письма», «Технології вивчення освітньої галузі «Мови і літератури»».

Вклад основного матеріалу. Формування графічних навичок, техніки письма молодших школярів – важлива складова початкового навчання. Навчити їх писати каліграфічно не менш важливо, ніж навчити читати, грамотно писати, рахувати.

У навчанні письма потрібно робити акцент на використанні ефективних педагогічних технологій і таких дидактичних принципів, як гуманістичний характер освіти, вільний розвиток особистості; пріоритет розвивального навчання та виховання; доцільність запровадження в освітньому процесі інноваційних форм, методів та прийомів; творча діяльність; розвиток в учнів саморефлексії та рефлексії.

Педагогічна технологія в загальнопедагогічному розумінні характеризує цілісний освітній процес з його метою, змістом і методами навчання. Окремо предметна педагогічна технологія – сукупність методів і засобів для реалізації визначеного змісту навчання в межах одного предмета (методика викладання предмета). Персонал-технологія присутня в досвіді педагогів-новаторів [*Еволюція поняття..., с. 1*].

Інновації (від англ. innovation – нововведення, новація) – це зміни всередині системи. У педагогічній інтерпретації інновації означають нововведення в педагогічній системі, що поліпшують розвиток (перебіг) і результати навчально-виховного процесу.

Треба однак застерегти від перекручень, без яких не обходиться перегляд будь-якої ідеї і впровадження нововведень. Інноваційну педагогіку часто називають альтернативною до традиційної. З цим важко погодитися хоча б з найпростіших міркувань: адже не зникають ні класи, ні вчителі, ні зміст, ні підручники. Де ж тут альтернатива? Якщо педагогічна система залишається, то мову можна вести тільки про її вдосконалення. Вчитель-новатор обов'язково спирається на відомі йому теорії навчання, бере на озброєння те, що допомагає йому в роботі, вносить зміни, корективи, доповнення.

Підвищені результати освітнього процесу досягаються в результаті використання нерозкритих і незадіяних можливостей системи [Підласий, 1998: с. 3].

Навчання правильного, каліграфічного письма – процес складний і тривалий. Учителю слід урахувати вікові, фізіологічні й психологічні особливості шестирічних здобувачів освіти, шукати нові підходи до формування в них графічних навичок. Тому застосування досвіду Василя Сухомлинського з проблем навчання письма має неоціненне значення.

Свої перші педагогічні праці – «Ще раз про грамотність і культуру мови» (1945), «Як ми перебудовуємо викладання мови» (1951), «Навчання мови в 1–4 класах» (1952), «Попередження орфографічних помилок в I–IV класах» (1952), «Мовчазне читання і письмо у початкових класах» (1953), «Навчання мови в початкових класах середньої та семирічної школи» (1953) тощо – він присвятив проблемам навчання в початковій школі, зокрема ролі рідної мови, яка функціонує в писемній та усній формах, для становлення особистості дитини.

«Найважливіше завдання початкової школи, – констатував Василь Олександрович у головній книзі свого життя «Серце віддаю дітям», – дати учням певне коло міцних знань і вмінь. Уміння вчитися включає в себе ряд умінь, пов'язаних з оволодінням знаннями: вміти читати, писати, спостерігати явища навколишнього світу, думати, висловлювати свою думку. Ці вміння є, образно кажучи, інструментами, без яких неможливо оволодіти знаннями» [Сухомлинський, 1973: с. 99]. Отже, видатний педагог розглядав процес формування вміння писати як загальнопедагогічну проблему.

У праці «Серце віддаю дітям» видатний педагог присвятив проблемі навчання грамоти окремий розділ під назвою «Як ми вчилися читати і писати».

«Я уже не один рік думав, – писав В. Сухомлинський, – якою трудною, нецікавою справою для дитини стає в перші дні її шкільного життя читання і письмо». І сам же констатував, що процес навчання

читання і письма буде легшим при умові, якщо грамота стане для дітей яскравим, захоплюючим шматком життя, сповненим живими образами, звуками, мелодіями. Те, що дитина повинна запам'ятати, перш за все повинно бути цікавим [Сухомлинський, 1973: с. 75].

Він вважав, що навчання грамоти потрібно тісно пов'язувати з малюванням. У зв'язку з цим ефективним для формування графічної навички письма та розвитку зв'язного мовлення є прийом створення альбома «Наше рідне слово». У «подорожі» до джерел слова ми йшли з альбомами і олівцями. Я малюю стеблину трави, квітку настурції, сонце і краплі роси. Діти теж малюють. Ці букви нагадують їм сонце, краплинки роси. Читаємо букви-малюнки. Кожна дитина по-своєму малює літери, передаючи в намальованому свої уявлення про навколишній світ. Під картинками ставимо підпис: «Роса».

– Це крапля роси висить на стеблинці трави, – так Сергійко уявляє букву Р. Діти перегнули стеблину – і вийшла літера Л. Хтось повторював ці букви-малюнки на піску, хтось сплів слово із стебел трави. Кожна літера щось нагадувала дітям : наприклад, у букві Ж вони побачили жука в той час, коли він намагався злетіти.

Йшли дні і тижні, ми робили все нові й нові «подорожі» до джерел живого слова. Особливо цікаве було знайомство з словами: *село, бір, дуб, верба, ліс, дим, крига, гора, колос, небо, сіно, гай, липа, ясен, яблуня, хмара, курган, жолуді, листопад*.

Весною ми присвячували «подорожі» словам: *квіти, бузок, конвалія, акація, виноград, ставок, річка, озеро, галявина, туман, дощ, гроза, зоря, голуби, тополя, вишня*. В альбом «Наше рідне слово» кожного разу малювала свою картинку та дитина, в якій слово пробуджувало найяскравіші уявлення, почуття, спогади. Ніхто не залишався байдужим до краси рідної мови. Уже до весни, тобто місяців через 8 після початку нашої роботи, діти знали всі букви, писали слова і читали» [Сухомлинський, 1973: с. 77-80].

Зважаючи на те, що в молодших школярів конкретно-образне мислення, Василь Сухомлинський рекомендував використовувати прийом знаходження схожості букв із предметами навколишнього світу. «Схожість букв із предметами навколишнього світу – це по суті фантазія, казка, творчість дітей» [Сухомлинський, 1973: с. 80].

Цей прийом вдало застосувала І. Цепова у навчально-методичному посібнику «Мої перші літери: Зошит з письма для 1 класу» [Цепова, 2009: с. 16]. Вона запропонувала вірші та малюнки предметів навколишньої дійсності, на які подібні всі літери українського алфавіту. Наприклад, велика буква «О» схожа на кульку, а мала «о» – на огірок:

*Кульку я надув червону
І у небо відпустив.
В синім небі нову букву
Я побачив і зрадів.*

*о – зелений огірок –
Овоч соковитий.
Жовтих безліч пелюсток,
Вусик є завитий.*

Асоціації з побаченим допоможуть першокласникам краще, швидше запам'ятати накреслення кожної великої і малої літери, підвищить інтерес до уроків письма [Педагогічні технології, 2014: с. 73-74].

Застосування асоціативно-порівняльного методу письма відображено в авторській методиці, розробленій та апробованій у рамках педагогічної технології «Росток» М. Чабайовською, доцентом кафедри української мови та методики навчання в початковій школі факультету педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова, та М. Кальчук, учителем початкових класів Української ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 Київської області, заслуженим учителем України, й поданій у таких методичних посібниках: [Кальчук, Чабайовська, 2017].

У вищенаведених посібниках передбачено завдання на:

– порівняння літер - друкованих і рукописних або писаних у межах групи (всі малі та великі літери поділено на групи за подібністю елементів: методика М. Чабайовської);

– знаходження елементів і букв у предметах, явищах навколишньої дійсності та наведення на малюнках їх контурів (наприклад: мала літера «г» «заховалася» на малюнку лебедя з вигнутою шиєю);

– «оживлення» на малюнку літер, перетворивши їх на істот за власним задумом тощо.

Технологію навчання письма Василя Сухомлинського, зокрема асоціативно-порівняльний метод, а також авторську методику письма пропонуємо застосовувати в педагогічних закладах вищої освіти в процесі засвоєння курсів: «Методика навчання письма» і «Технології вивчення освітньої галузі «Мови і літератури» як на лекційних, так і на практичних та лабораторних заняттях. Наприклад, у змісті програми нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання письма» підготовки бакалаврів (галузь знань – 0101 «Педагогічна освіта», напрям підготовки – 6.010102 «Початкова освіта», спеціальність – «Початкова освіта») передбачено вивчення питання «Інноваційні технології навчання каліграфічного письма у початковій школі», де, зокрема, рекомендуємо знайомити майбутніх учителів із педагогічними технологіями В. Сухомлинського, М. Монтессорі, Ш. Амонашвілі, Є. Потапової та ін. [Чабайовська, 2013: с. 17].

Висновки. Як показує досвід, використання технології навчання письма Василя Сухомлинського, зокрема асоціативно-порівняльного методу на уроках навчання грамоти в 1 класі, сприяє швидкому засвоєнню конфігурації виучуваних літер, формує в молодших школярів зоровий образ букв, розвиває в них спостережливість, робить складний процес навчання письма легким і цікавим. Отже, ідеї видатного педагога сучасні та актуальні, набувають нового значення в умовах реформування освіти

України. Уся його педагогічна діяльність переконує, що освітній процес повинен відбуватися заради щастя дитини.

Перспективи досліджень вбачаємо в подальшому вивченні ефективних педагогічних технологій письма та впровадження їх у практику педагогічних закладів вищої освіти, а також початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

- Банах, 2017* – Банах В. А. Стратегія підвищення якості освіти як стратегія інноваційного розвитку суспільства, держави і особистості // Освітній дискурс : збірник наукових праць / гол. ред. О. П. Кивлюк. – К.: Видавництво «Гілея», 2017. – Вип. 1. – 184 с.
- Державний стандарт, 2017* – Державний стандарт початкової загальної освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2107-priynyato-derjavniy-standart-pochatkovovo-osvti>
- Закон України..., 2017* – Закон України «Про освіту» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Еволюція поняття...* – Еволюція поняття «педагогічна технологія» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.startpedahohika.com/sotems-729-4.html>.
- Кальчук, Чабайовська, 2017* – Кальчук М. І., Чабайовська М. І. Українська мова: Прописи (в чотирьох частинах). 1 клас / М. І. Кальчук, М. І. Чабайовська : навчальний посібник. – Суми: ТОВ НВП «Росток» А. В. Т., 2017. – 1 частина: 56 с.; 2 частина: 76 с.; 3 частина: 88 с.; 4 частина: 76 с.
- Матвієнко, 2009* – Матвієнко О. В. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної взаємодії : монографія / О. В. Матвієнко. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 384 с.
- Педагогічні технології..., 2014* – Педагогічні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі : навч.-метод. посібник / за ред. М. І. Чабайовської. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2014. – 188 с.
- Підласий, 1998* – Підласий І., Підласий А. Педагогічні інновації // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3.
- Сухомлинський, 1973* – Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. – К.: Рад. школа, 1973. – 287 с.
- Цепова, 2009* – Цепова І. В. Мої перші літери: Зошит з письма для 1 класу. – Х. : Ранок, 2009. – 48 с.
- Чабайовська, 2013* – Чабайовська М. І. Каліграфія з методикою навчання в початковій школі: програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 30 с.
- Чабайовська, 2018* – Чабайовська М. І. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до навчання письма // Педагогічна освіта: теорія і практика : Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В. М.]. – Вип. 24 (1-2018). – Ч. 2. – Кам'янець-Подільський, 2018. – С. 382–388 (404 с.).

REFERENCES

- Banakh, 2017* – Banakh V. A. Stratehiia pidvyshchennia yakosti osvity yak stratehiia innovatsiinoho rozvytku suspilstva, derzhavy i osobystosti // Osvitnii dyskurs : zbirnyk naukovykh prats / hol. red. O. P. Kyvliuk. – K.: Vydavnytstvo «Hileia», 2017. – Vyp. 1. – 184 s.
- Derzhavnyi standart, 2017* – Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.pedrada.com.ua/article/2107-priynyato-derjavniy-standart-pochatkovovo-osvti>
- Zakon Ukrainy..., 2017* – Zakon Ukrainy «Pro osvitu» // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Evolutsiia poniattia...* – Evolutsiia poniattia «pedahohichna tekhnolohiia» // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.startpedahohika.com/sotems-729-4.html>.
- Kalchuk, Chabaiovska, 2017* – Kalchuk M. I., Chabaiovska M. I. Ukrainka mova: Propysy (v chotyrokch chastynakh). 1 klas / M. I. Kalchuk, M. I. Chabaiovska : navchalnyi posibnyk. – Sumy: TOV NVP «Rostok» A. V. T., 2017. – 1 chastyna: 56 s.; 2 chastyna: 76 s.; 3 chastyna: 88 s.; 4 chastyna: 76 s.

- Matviienko, 2009* – Matviienko O. V. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoi vzaiemodii : monohrafiia / O. V. Matviienko. – K.: NPU imeni M. P. Drahomanova, 2009. – 384 s.
- Pedahohichni tekhnologii...*, 2014 – Pedahohichni tekhnologii navchannia ukrainskoi movy ta literaturnoho chytannia v pochatkovii shkoli : navch.-metod. posibnyk / za red. M. I. Chabaiovskoi. – Ternopil : Malva-OSO, 2014. – 188 s.
- Pidlasyi, 1998* – Pidlasyi I., Pidlasyi A. Pedahohichni innovatsii // Ridna shkola. – 1998. – № 12. – S. 3.
- Sukhomlynskyi, 1973* – Sukhomlynskyi V. O. Sertse viddaiu ditiam. – K.: Rad. shkola, 1973. – 287 s.
- Tsepova, 2009* – Tsepova I. V. Moi pershi litery: Zoshyt z pysma dlia 1 klasu. – X.: Ranok, 2009. – 48 s.
- Chabaiovska, 2013* – Chabaiovska M. I. Kalihrafiia z metodykoiu navchannia v pochatkovii shkoli: prohrama normatyvnoi navchalnoi dystsypliny pidhotovky bakalavriv. – K.: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2013. – 30 s.
- Chabaiovska, 2018* – Chabaiovska M. I. Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly do navchannia pysma // Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka : Zbirnyk naukovykh prats / Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka; Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy [hol. red. Labunets V. M.]. – Vyp. 24 (1-2018). – Ch. 2. – Kamianets-Podilskyi, 2018. – S. 382 – 388 (404 s.).

УДК 37.013(092):37.014.3)06(477)

Ольга Шапран

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В. СУХОМЛІНСЬКОГО В ПРАКТИКУ РОБОТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто основні положення педагогіки партнерства В. Сухомлинського, а саме: навчання у «школі під блакитним небом»; проведення засідань науково-педагогічної ради або психологічного семінару, присвячених виключно дитині; використання методу стимулювання до нового успіху як розкриття задатків і здібностей школярів; педагогічне керівництво самовихованням; виховання у дітей душевної чутливості, чуйності до горя та страждань інших людей; положення про гармонію інтересів особистості і колективу; ідея про подолання негативних впливів на учнів і створення простору для позитивних впливів; виключення примусу з арсеналу сучасних педагогічних методів. Визначено сучасні форми партнерської взаємодії в новій українській школі (перегляд вчителями і батьками уроків педагогів-гуманістів, моделювання життєвих ситуацій та їх самоаналіз, цікаві розповіді, відверта бесіда, діалогове спілкування, незалежна експертна оцінка, заохочення творчих успіхів, авансування успіху учнів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо). На основі вивчення творчої спадщини В. Сухомлинського сформульовано поради вчителям щодо організації діалогового спілкування школярів на партнерській основі.

Ключові слова: педагогіка партнерства, гуманістична теорія В. Сухомлинського, нова українська школа, форми партнерської взаємодії, діалогове спілкування, інтерактивні методи, фази проведення діалогу, поради вчителям.

The article deals with the main provisions of the pedagogy of V. Sukhomlynsky's partnership, namely: studying in a "school under a blue sky"; holding meetings of a scientific-pedagogical council or a psychological seminar devoted exclusively to a child; use of the method of stimulation to a new success as the disclosure of pupils' skills and abilities; pedagogical guide for self-education; raising children's emotional sensitivity, sensitivity to grief and suffering of other people; the position on the harmony of the individual and the collective interests; the idea of overcoming negative impacts on pupils and creating space for positive influences; the exclusion of coercion from the arsenal of modern pedagogical methods. The present forms of partnership interaction in the new Ukrainian school are determined (teachers' and parents' views of the lessons of humanist educators, modelling of life situations and their self-analysis, interesting stories, frank conversation, dialogue communication, independent expert assessment, encouragement of creative successes, advance of pupils' success, personal example, meetings with